افغان مېرمنې د کرنې او مالدارۍ فارمونو ته مخه کوي

Author: Arzo Mohammadai

د کرنې په برخه کې کوچني کسبونه د ځلن د بدلون لامل کيږي او تر ځنګ يې پيسې لاسته راځي.

شفتالانو، زردالانو او مڼو د بغلان ولايت د تاجيکانو د کلي د اوسيدونکې، ۳۲ کلنې ناديې ژوند وربدل کړ.

هغې شپږ کاله دمخه د مېوو يو باغ په دې هيله جوړ کړ چې د مېوو د توليد يوه کوچنۍ سوداګره شي.

نوموړې آی ډبليو پي آر ته وويل: «دري کاله وروسته باغ حاصل ورکړ. اوس مې باغ هر کال د مېوو او همدارنګه د سابو او لرګيو د پلورلو له لارې څه دباندې يو زر ډالره حاصل کوي.»

دا يو اسان کار نه دی. ناديه ډېرې اندېښنې لري؛ د توليد د پلورلو لپاره د بازار نشتوالی، د امنيت نه موجوديت او له تعصب سره لاس او ګرېوان کېدل، ځکه هغه يوه مېرمن ده.

نوموړې وويل «داکار په رښتيا ما پاروي، ځکه کله چې له هټيوالو سره د مېوې د پلورلو په اړه خبرې کوم، هغوی راته وايي: ځه، د کورنۍ يو نارينه دې راولېږه.ځکه ته يوه ښځه يې.»

کرنه، چې د افغانستان د اقتصاد مرکزي پايه ده، په دوديز ډول د نارينه ګانو په لاس کې ده. ځينې وختونه ښځې د کار لپاره ګومارل کيږي، چې په کرکيله کې کار وکړي يا مالونه وڅروي، خو د ګټې په ډګر کې د ويلو لپاره څه نه لري.

يو شمېر هغو پروژو، چې غواړي د کرنې په برخه کې کوچنۍ پروژې پيل کړي، له ښځو سره د مرستې لپاره د پام وړ برياليتوبونه تر لاسه کړي.

ناديه د هغو خلکو په ډله کې ده چې د ملي پيوستون له پروګرام څخه ګټه ترلاسه کړې. دا پروګرام په افغانستان کې له ځايي ټولنو سره د مرستې په موخه جوړ شوی، ترڅو خپلې پراختيايي پروژې پخپله پرمخ يوسي.

دا پروګرام د کلو د پراختيا او بيارغاونې د وزارت په مرسته په ۲۰۰۳ کال کې جوړ شو. د افغانستان په ټولو برخو کې د کلو د پراختيا شوراګانې جوړې شوې او مالي مرسته تر لاسه کوي چې بنسټيزې يا کرنيزې پروژې پلې کړي.

د ملي پيوستون له شوراګانو سره د حکومت د مرستو تر څنګ نړيوال بانک، د آغاخان بنسټ، د متحده ايالتونو پراختيايي پروګرام (يو ايس آی ډي) او د افغانستان د بيارغاونې بنسټ مرسته کوي.

د پلخمري د ښار اوسيدونکې، ۲۸ کلنه ضياجان د ملي پيوستون د پروګرام د مرستې بله لاسته راوړونکې ده.

هغې وويل: «کله چې واده شوم، له يوې سختې راتلونکې سره مخ شوم، ځکه مېړه مې دنده نه درلوده او مور ډېر بېوزلې وو.
وروسته راته چا وويل چې د ملي پيوستون پروګرام ته لاړه شم او له هغوی څخه مرسته وغواړم. مېړه مې د دې کار مخالف و، خو زه د هغه له مخالفت سره سره د هغوی دفتر ته لاړم. هغوی راته د هګۍ اچولو ۳۰ چرګې راکړې.»

د پيل لپاره ورته همدومره بس وو. نورې په دوام وويل: «اوس سل دانې چرګې لرم او د هګيو د پلورلو له لارې د مياشتې دوه سوه ډالره ترلاسه کوم. مېړه مې هم راسره په کار کې مرسته کوي، ژوند مو يو ناڅاپه بدل شو.»

په بغلان کې د ملي پيوستون د پروګرام مشر، نصرت الله شهير وويل: «مور د تېرو لسو کلونو راهيسې کار کوو چې ښځو ته مالي مرسته چمتو کړو. زمور بنسټ تر اوسه پورې له څه ناڅه يو زر ښحو سره مرسته کړې ده.»

نوموړې په دوام وويل: «مور په بېلابېلو سکتورونو کې کار کوو، د بېلګې په توګه، کرنه، مالدارۍ، لاسي صنايع، لاسي کڅوړې او بټوې، خامک دوزي او ګنډل. په پيل کې زمور مرسته محدوده وي، خو هغه ښځې چې د خپلو پروژو پراخولو ته دوام ورکوي، په پرله پسې توګه زمور مرستې تر لاسه کوي.»

د بغلان په ولايت کې د آغاخان د دفتر د بشري منابعو رئيس، شاه بيګ طالبي زياته کړه: «مور په بېلابېلو ډګرونو کې کار کوو، ترڅو د ښځو د کار کولو وړتيا لوړه کړو. د بېلګې په توګه، په کلو کې د پراختيا تر څنګ مور له ښځو سره د زده کړې، کرنې او لاسي صنايعو په برخه کې مرسته کوو.»

«مور له ښځو سره مرسته کوو چې پر خپلو پښو ودريږي. همدرانګه مور په بغلان کې د ښځو لپاره د روغتيا ځارنې يو کلينيک جوړ کړی چې هر کال ترې زيات شمېر قابلې او نرسانې فارغيږي.»

يوه پلا چې د ښځو پروګرامونه جوړ او په کار پيل وکړي، د بازار موندنې او ټکس ورکولو په برخه کې ورسره نورې مرستې هم سرته رسيږي.

د بغلان د صنايعو د خونې رئيس، شاه حسين حسيني وويل: «مور ښځو ته د فرصتونو په پيداکولو کې مرسته کوو چې خپل توليدات په افغانستان او نړيوالو بازارونو کې وپلوري.»

«د آغاخان د دفتر په مرسته مور په بي بي صبري باغ کې د ښځو توليدات ننداري ته ايښي، ترڅو د کرنې په برخه کې د ښځو کار او زيار خلکو ته وښيو او ستاينه يې وکړو.»

«همدارنګه مور د نور موسسو په مرسته سمينارونه جوړ کړي چې د ښځو کسب او کار او تشبث ته وده ورکړو او ښځو ته په بېلابېلو سکتورنو کې سلا مشورې ورکړو.» نوموړې په دوام وووېل، هغه ښځې چې کوچني کسب او کارونه پر مخ وړي، تر هغه پورې محصول

نه ورکوي، ترڅو تشبث یې ټاکلي برید ته نه وي رسېدلی.

د بغلان د ښځو د چارو رئیسه، خدیجه یقین له دې سره موافقه ده چې کرنه او مالداري د ځایي مېرمنو د عایداتو د لوړولو مهمې لارې دي.

هغه وویل «مور زیات شمېر ښځې پېژنو چې د کرنی او مالدار د پروژې له پیل څخه مخکې یې سخت ژوند یې تېر کړی دی. اوس د کرنې په کار کې بوختې دي او ژوند یې بیخي بدل شوی دی. په حقیقت کې هغوی له خپل کار څخه ډېرې خوشاله دي.»

نوموړې په دوام وویل: ((بېلابېلو موسسو دې ښځو ته ګڼور ورکشاپونه او سیمنارونه جوړ کړي دي.))

هغه سوداګر چې محصولات یې اخلي، وایي، دا محصولات لوړ کیفیت لري او د هغه رښتینول ستاینه کوي چې هغوی یې په خپل کار کې لري.»

د پلخمري اوسیدونکي، ګل احمد یکتا، چې د آیس کریم هټ لري، وویل: «زه له یوې سوداګرې مېرمنې سره تړون لرم چې د لبنیاتو فارم لري. درې کاله کیږي له بې بې صدیقې څخه شېدې اخلم. هره ورځ راته ۲۰ – ۳۰ لېتره شیدې راکوي. شیدې یې خالصې دي او هغه د باور وړ ده.»

هغه وویل: «دمخه مې دیو چا سره قرارداد درلود د هغې دشیدې کیفیت ښه نه و.»

آن هغه خلک چې په پیل کې د ښځو له خوا د فارمونو د پروژو له پیلولو سره مخالف وو، اوس ډېر خوښ دي.

د نسیم ګل په نامه یوه کروندګر وویل: «دمخه تر دې چې زما مېرمن د ملي پیوستون په مرسته پروژه پیل کړي، ژوند مو ښه نه وو. سره له دې چې د بغلان ولایت په دوشي کې پنځه هکتاره ځمکه لرم، خو زما ورځن اړتیا یې نشوه پوره کولی.»

«په پیل کې کله چې میرمنې مې راته وویل، د کرنې کار پیلوي، زه یې مخالف وم، ځکه، په دې فکر کې وم چې دا کار به هغې ته ستونزمن وي او خلک به پېغور راکوي. د بېلګې په توګه، هغوی به وایي، زه ډوډ نشم چمتو کولای، پر ښځې مې فشار راوستی چې په کرنه کې کار وکړي.»

هغه په دوام وویل، ګډ کار زموږ اقتصادي حالت بدل کړ.

ګل وویل: «نه یوازې ژوند مو ښه شوی دی، بلکې زېرمه هم لرو. اوس راته پته ولګېده چې زه په ناسمه لار روان وم، ځکه ښځې هم هغه کارونه کولای شي چې نارینه یې کولای شي.»

Location: افغانستان
Topic: Women
Focus: Promoting Human Rights and Good Governance in Afghanistan

---

Source URL: https://iwpr.net/ps/global-voices/%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86-%D9%85%DB%90%D8%B1%D9%85%D9%86%DB%90-%D8%AF-%DA%A9%D8%B1%D9%86%DB%90-%D8%A7%D9%88-%D9%85%D8%A7%D9%84%D8%AF%D8%A7%D8%B1%DB%8D-%D9%81%D8%A7%D8%B1%D9%85%D9%88%D9%86%D9%88-%D8%AA%D9%87-%D9%85%D8%AE%D9%87